

Zajímavé dřevokazné houby v zámeckém parku Kynžvart

Tomáš Fiala, AOPK ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Slavkovský les

Zámecký park v Kynžvartu bude za 3 roky slavit 200 let od svého vzniku. Stáří dřevin v parku převyšuje o desítky let stáří stromů v běžném lesnický obhospodařovaném lese. A jako každý živý organismus, trpí ve stáří různými chorobami. Pro stromy v tomto věku už můžou být některé dřevokazné houby fatální. Těmi se v tomto článku ale zabírat nechci. Pro svoji diplomovou práci, která popisovala zdravotní stav dřevin v zámeckém parku Kynžvart, jsem v parku provedl v letech 2015–2016 fytopatologický průzkum a objevil jsem zde několik hub, které nejsou v Karlovarském kraji běžné.

Houby se v širším měřítku dělí na vřekovýtrusné, těch je na světě asi 64 000 druhů, a na stopkovýtrusné, těch je přibližně 31 500 druhů. Většina dřevokazných hub je vřec-

kovýtrusných. Stopkovýtrusných dřevokazných hub je významně méně (pouze 8 000 druhů; Blackwell 2011). Přesto bylo v parku nalezeno 55 druhů stopkovýtrusných a pouze 7 druhů vřekovýtrusných.

Nejzajímavější vřekovýtrusná houba nalezená v parku je klihatka černá (*Bulgaria inquinans*), obr. 3. Je to saprofytický druh, který napadá hlavně duby a způsobuje měkkou hnilobu bělové části dřeva. Nejblíží známý její výskyt je v PR Holina a pak až v připravované NPR Nebesa nedaleko Stráže nad Ohří. Je nápadná svými plodnicemi, vypadající jako černé kalíšky. Na stejném stromě rostly další dvě zajímavé houby, ale tentokrát už stopkovýtrusné. Lesklokorka lesklá (*Ganoderma lucidum*), obr. 1, roste na bázi odumřelých dubů. Je zajímavá tím, že patří mezi houby, které mají protirakovinotvorné účinky. Hned nad ní, přibližně ve výšce 3 m rostl ohňovec statný (*Fomitiporia robusta*), obr. 4. Druh, který vytváří víceleté plodnice, takže může dorůst úctyhodných rozměrů. Podle Fellnera a Landy (2011) patří tento ohňovec mezi indikátory přirozených dubových lesů. Nadmořská výška okolo 600 m je pro dub horní hranicí, kde se vyskytuje. Jen pro zajímavost, dub, na kterém tyto tři houby rostly, si již neprohlédnete, byl totiž před nedávnem pokácen, protože byl suchý a rostl uprostřed golfového hřiště.

Na javoru mléči byla nalezena nejvzácnější houba v parku, která je v červeném seznamu hub vedena jako téměř ohrožená (Holec et Beran 2006) – trsnatec lupenitý (*Grifola frondosa*). Tato dřevokazná houba se vyznačuje tím, že růst plodnic je velmi vzácný a jen za příznivých podmínek. Paradoxem je, že i když je veden v červeném seznamu, je to závažný škůdce stromů, protože svojí hnilobou jádrového dřeva narušuje statiku stromu. Z nejbližšího okolí je znám z Chebska z NPP Komorní Hůrka a z PR Amerika.

Z dřevokazných hub rostoucích na jehličnanech bych chtěl uvést nejkrásnější houbu, která se v parku vyskytuje, korálovce bukového (*Hericium clathroides*), obr. 5. Houba horských poloh, která svým tvarem připomíná tichomořské korály, roste nad zámeckým pivovarem na jediné mikrolokalitě, na starém rozpadlém bukovém kmeni. V nejbližším okolí není žádný podobný kmen, na který by se mohla dál šířit, a proto je pravděpodobné, že v řádu několika let z parku zmizí. Další houba, která není běžná v celé republice, i když není nijak chráněná, je lesklokorka jehličnanová (*Ganoderma carnosum*), obr. 2. V literatuře se o ní píše, že je to saprofytický druh horských poloh rostoucí na pařezech jedlí, ale v parku byla nalezena na dvou pařezích smrčku.

Z úplně jiného soudku je houba zlatoslizka smrková (*Chrysomyxa abietis*), obr. 6. Je to parazitická jednobytá rez. Rzi obvykle ke svému vývoji potřebují dva hostitele. Tato rez je výjimkou potvrzující pravidlo. Napadá jehlice zanedbaných smrkových kultur a způsobuje jejich uhynutí.

Podle všeho je zámecký park Kynžvart významnou lokalitou dřevokazných hub. Růst plodnic dřevokazných hub určuje ve velké míře počasí, a i když v loňském roce přšelo více než v roce 2015, lze říci, že počet druhů hub napadajících dřeviny je jistě vyšší než jsem dokázal zjistit. Díky stáří parku a celkem velkému napadení zdejších stromů dřevokaznými houbami je park důležitým útočištěm druhů vázaných na staré až přestarlé listnaté lesy, které v naší krajině tolik chybí. To ostatně dokládá i nález roháčka dubového (*Sinodendron cylindricum*), brouka vyskytujícího se na starých trouchnivějících bucích. Park si určitě zaslouží podrobnější mykologický průzkum než jen mé roční úsilí při studiu dřevokazných hub. ■

Fotografie č. 5 Miroslav Trégler,
ostatní fotografie Tomáš Fiala.

Literatura:

Blackwell M. (2011): The Fungi: 1,2,3...5.1 million species? – American Journal of Botany 98(3): 426–438.
Fellner R. et Landa J. (2011): Makromycety přírodní rezervace Lípá a národní přírodní rezervace Kohoutov (CHKO

Křivoklátsko). – Bohemia centralis 31: 121–131.
Holec J. et Beran M. [eds.] (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky – Příroda 24: 1–282.